

Szélképek

Szabó Diána

Magyar Agrár- És Élettudományi Egyetem - Rippl Rónai Művészeti Intézet

Média Tanszék

Fotográfia szak - BA II. évfolyam

Károly Sándor Áron, egyetemi docens

Az ember a civilizáció kialakulásának kezdetétől foglalkozik a szél jelenségével. A meteorológia (régies nevén légtüneménytan) mára rengeteg információval rendelkezik a levegő mozgásának mibenlétéről, azonban a szél fenomenjét a mai napig rejtélyek övezik: ezeknek alapja a levegő láthatatlansága.

Szélnek nevezzük a légkört alkotó levegő vízszintes irányú áramlását, amelyet a nyomáskülönbség hoz létre. A szél kialakulása ambivalenciáról tanúskodik, hiszen a meleg és hideg légtömegek találkozásából jön létre. A kettő közötti kölcsönhatás teremti meg a levegő mozgását, melyet csak közvetett módon tudunk megtapasztalni, mivel csak az általa megmozgatott objektumok játékában érzékelhető.

A munkám során azt vizsgálom, hogy miként tudják vizuálisan érzékelhetővé tenni a szelet és annak mozgását. A projekt művészetfilozófiai szempontból is nagyon izgalmas kérdéseket feszeget: például hogyan tudjuk láttatni azt, ami láthatatlan? Hogyan lehet határt húzni közöttük, hogy mi a tudatos művészi beavatkozás és mi a "véletlen" műve? Valamint, hogy lehet-e egyáltalán művészeti szempontból vizsgálni egy egységes rendszerbe be nem illeszthető történet?

A munkafolyamatom első és egyben legfontosabb részét képezi egy gondolattérkép, mely a munkával együtt folyamatosan változik és bővül. Ezen követem nyomon minden gondolatomat a széllal kapcsolatban és építem fel az egyre csak gyarapodó koncepciót. Ez a gondolkodásforma lehetőséget kínál a számomra, hogy a szél különböző részeivel foglalkozzak, vagy a koncepcióból részleteket, hagyjak el. A projekt elején erre egy projektnaplót használtam, viszont annyira nehezen követhetővé váltak benne a gondolattérképek, hogy mostanra digitálisan kezdtem el felépíteni ezeket. A munkanaplót továbbra is használok gondolkodásra, ha elakadok egy egy projekt elágazással. Fontos része a projektemnek az a gyűjtés amin az egész munka alapszik, mostanra közel 35-40 művészből áll a gyűjtéssel rendelkezem akik valamilyen formában foglalkoznak a szél jelenségével. Ezek a munkák között találkozhatunk, fotográfiákkal, festményekkel, grafikai munkákkal, különböző (hang)installációkkal, videó projektekkel.

A projektem első komponense, a Szélrajzok munkacímmel, a levegő mozgását vizsgálja. Ebben a folyamatban egy kameraállvány alá felfüggesztett tollat használok, amely a szél mozgása következtében újra és újra hozzáér a papírhoz. A toll és a papír találkozása rögzíti a

toll mozgását, így létrejön egy kvázi-szélterkép: a szél gesztusait bemutató gráf. A projektem második fázisában olyan alkotók munkáit kezdtem el feltérképezni akik valamilyen módon a szél jelenségével foglalkoznak. A szélgráf vagy szélrajzoló ötlete nem saját, hiszen ha az ember pár percet keresgél a az interneten megtalálhatja több kortárs művész munkáját is akik hasonlóan szélrajzokkal foglalkoznak. (Mark Nystrom, Cameron Robinson, Meg Rodger, Tim Knowles, Koronczai Endre) Az alábbi művészek más más módokon foglalkoznak szélrajzok létrehozásával. Mark Nystrom és Meg Rodgers hozzám hasonlóan "egyszerű" háromlábú állvány használatával hozzák létre a rajzaikat. Cameron Robinson ennél bonyolultabb szerkezetek által hozza létre az alkotásait. Mark Nystrom faágakra rögzít tollakat ezzel rögzíti a szél mozgását. Koronczai Endre magyar alkotó pedig a természetben hozza létre a szél által benne létrejött expressziói nyomán a festményeit. Az én munkámban a Szélrajzok sorozat elkészítése az első lépés volt a szél mozgásának megértésére. A munka keretein belül különböző időszakokban és időintervallumokban helyeztem ki a rajzolókat, hogy rögzíthesse a szél mozgását. Ehhez egy tripodot, egy rajztáblára rögzített akvarellpapírt és egy felfüggesztett vízbázisú tűfilcet használtam. A különböző adatokat, a rajzok hátulján rögzítettem. (dátum, hely, koordináta, alkotó neve, munka címe) A rajzolóknak ez a típusa bizonyos időintervallum elteltével kör alakot ábrázol. Viszont én az öt képes sorozatomban sosem próbálkoztam a kör teljes kirajzolásával, egy rajz végül mégis készült, viszont ez már nem természetes körülmények között, hanem mesterséges "szél" alkalmazásával jött létre. A szélrajzok munkafolyamata hozta magával azt a gondolatot, hogy fotográfiailag rögzíthető- e az alábbi folyamat. A munkám folyamán ezt a kérdéskört járom körbe és keresek különböző megoldásokat arra, hogy különböző fotográfiai módszerekkel rögzíthető- e a szél mozgása. Ehhez kísérleteket végzek amelyek során olykor a kamerát, viszont van, hogy egy fényforrást függesztek a toll helyére.

Mivel a munkám egy nagyobb projekt része, így az alábbi sorozat sokszor összefüggésbe hozható a többi elágazásával a projektnek. A rajzoló által létrejött csomópontok, élek és görbék a Föld légtömegeiről készült műholdas felvételek képeire emlékeztetnek. A Meteorológia című munkáimhoz hasonlóan ezek is párbeszédet folytatnak egymással: míg a szélrajzok kisebb széleenergiát rögzítenek, addig a műholdas térképek a levegő monumentális mozgásait mutatják be. A szél tehát végtelenségig osztható: a szélviharokkal járó ciklonoktól kezdve egészen a faleveleket cirógató szellőig számos formában létezik. Az alábbi része a munkámnak abból a gondolatból alakult ki, hogy a meteorológia, hogyan vizualizálja a szél mozgását. Ezek a felvételek bárki számára hozzáférhetőek, és a szélrajzokhoz hasonlóan különböző időintervallumok szélmozgását is megtekinthetjük rajta.

A nagy légtömegek megjelenítésére a Turbinák című munkámban tettem kísérletet. A szélturbinákról készült fotóim alanyai kolosszálisak és titokzatosak, mesterséges és futurisztikus hatást keltenek a zöld környezetben. Ezeket az óriási építményeket többnyire csak kocsiablakból látjuk, távoli és elzárt környezetükben, ami megnehezíti a velük való kapcsolatot. Mégis nagyon fontos szerepet játszanak abban, hogy megértsük a szél jelenségét és a saját hasznunkra alkalmazzuk azt.

A Hosszú expozíció munkáimon a mozgást a szél belsejéből kitekintve követem. Ezeken munkákon alapszik az a gondolat, hogy hogyan lehetne fotográfiailag megjeleníteni a szélrajzokhoz hasonló módon a szelet. Míg ezek a képek csupán a levegő mozgásának érzését kelltik, valójában nem alkalmaztam szelet az elkészítésüknél.

A Textúra című munkáimban a levegő áramlását fólia segítségével teszem láthatóvá. A fólia mozgását rögzítő statikus képeim befagyasztják a mozdulatot, így lehetőséget adnak a felszín vizsgálatára. A szél formálta fóliadombok, völgyek, lankák és hegyek egyfajta tájképpé alakulnak, ahogyan a szél a vékony anyagra feszül.

A munkám legtöbbje rendelkezik bizonyos előképekkel, illetve inspirációkkal. Az anyagok külön külön is értelmezhetőek, viszont egyben adják meg a választ a kérdésre, miként tudjuk vizuálisan definiálni a szelet. A projekt nem csak képeket és grafikákat foglal magába, teljes egészében a mögötte lévő tudományos jellegű kutatással alkot egy egészet.

Az egész projektet igyekszem olyan sokszínűen létrehozni és installálni amilyen sokszínűen vizsgálom magát a jelenséget. Ebből kifolyólag gondolom, hogy nem csupán fotográfiai szempontból közelítem meg a folyamatot. A projekt lehetőséget biztosít a lehető legtöbb technika alkalmazására.

Az OTDK-ra elsősorban a Szélképek sorozaton belül a szél rajzaimmal illetve a hasonló metódus alapján készült szél képekkel szeretnék pályázni, viszont a projekthez törzsgyökeresen hozzá tartozik a többi ága is a gondolattérképnek.

A szél rajzokról készült egy zine melyben megtalálhatóak az általam épített rajzolóról készült fotográfiák.